

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (deseto vijeće)

23. ožujka 2023.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Članci 34. i 36. UFEU-a – Slobodno kretanje robe – Mjera s istovrsnim učinkom kao količinsko ograničenje – Audiovizualni zapisi – Internetska prodaja –

Propis države članice kojim se nalaže kategorizacija programa s obzirom na dob i njihovo označavanje – Zaštita maloljetnika – Zapisi koji su već kategorizirani i označeni u drugoj državi članici – Proporcionalnost”

U predmetu C-662/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Korkein hallinto-oikeus (Vrhovni upravni sud, Finska), odlukom od 29. listopada 2021., koju je Sud zaprimio 4. studenoga 2021., u postupku koji je pokrenuo

Booky.fi Oy,

uz sudjelovanje:

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI),

SUD (deseto vijeće),

u sastavu: D. Gratsias, predsjednik vijeća, M. Ilešić (izvjestitelj) i I. Jarukaitis, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI), E. Lauri i L. Pekkala,

– za finsku vladu, H. Leppo, u svojstvu agenta,

– za Europsku komisiju, J. Ringborg, I. Söderlund i F. Thiran, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

* Jezik postupka: finski

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 34. i 36. UFEU-a.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru postupka koji je pokrenuo Booky.fi Oy u vezi s odlukom Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI) (Nacionalni audiovizualni institut, Finska) kojom mu se nalaže da među informacijama koje se odnose na audiovizualne zapise koje nudi na prodaju putem svoje internetske trgovine navede dobnu granicu ispod koje se ti programi ne mogu gledati, a koja se temelji na kategorizaciji predviđenoj finskim propisom.

Pravni okvir

Međunarodno pravo

- 3 Člankom 17. Konvencije o pravima djeteta, usvojene na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda 20. studenoga 1989. (Zbirka međunarodnih ugovora Ujedinjenih naroda, sv. 1577., str. 3.), koja je stupila na snagu 2. rujna 1990., određuje se:

„Države stranke priznaju važnost koju imaju sredstva javnog priopćavanja te će djetetu osigurati pristup obavijestima i materijalima iz različitih nacionalnih i međunarodnih izvora, osobito onih koji teže promicanju društvene, duhovne i moralne dobrobiti djeteta, kao i njegova tjelesnoga i duševnoga zdravlja. U tom cilju, države stranke će:

[...]

- e) imajući na umu odredbe članka 13. i 18., poticati razvoj odgovarajućih naputaka za zaštitu djeteta od obavijesti i materijala koji škode njegovu razvoju.”

Pravo Unije

- 4 Uvodne izjave 59. i 104. Direktive 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) (SL 2010., L 95, str. 1.; SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 7., str. 160.) glase:

„(59) Dostupnost štetnog sadržaja u audiovizualnim medijskim uslugama nastavlja zaokupljati pozornost zakonodavaca, medijske industrije i roditelja. Također će biti novih izazova, posebno u vezi s novim platformama i novim proizvodima. Stoga je potrebno uvesti pravila za zaštitu fizičkog, mentalnog i moralnog razvoja maloljetnika, kao i ljudskog dostojanstva u svim audiovizualnim medijskim uslugama, uključujući audiovizualne komercijalne komunikacije.

[...]

(104) Budući da ciljeve ove Direktive, naime stvaranje područja bez unutarnjih granica za audiovizualne medijske usluge koje istodobno osigurava visoku razinu zaštite ciljeva od općeg interesa, posebno zaštitu maloljetnika i ljudskog dostojanstva te promiče prava osoba s invaliditetom, ne mogu u dovoljnoj mjeri postići države članice i stoga se oni mogu, zbog područja primjene i učinaka ove Direktive, bolje ostvariti na razini [Europske unije, Unija] može donijeti mjere sukladno načelu supsidijarnosti kako je određeno člankom 5. [UEU-a]. U skladu s načelom proporcionalnosti, kako je utvrđeno u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.”

Finsko pravo

5 Člankom 1. kuvaohjelmalakija (710/2011) (Zakon o audiovizualnim programima (710/2011)) od 17. lipnja 2011. (u daljnjem tekstu: Zakon o audiovizualnim programima) određuje se da je cilj tog zakona zaštita djece od audiovizualnih programa koji su štetni za njihov razvoj.

6 U skladu s člankom 2. prvim stavkom navedenog zakona:

„Taj se isti zakon primjenjuje na isporuku i na kontrolu audiovizualnog programa u Finskoj kada se on prikazuje na televiziji ili u okviru usluge programa na zahtjev na koje se primjenjuje laki sähköisen viestinnän palveluista (917/2014) (Zakon o elektroničkim komunikacijskim uslugama (917/2014)). On se primjenjuje na druge isporuke audiovizualnih programa i na njihov nadzor u Finskoj ako:

1. program isporučuje poduzetnik ili subjekt registriran u Finskoj ili koji ondje ima poslovni nastan;
2. program isporučuje osoba koja je finski državljanin ili koja ima uobičajeno boravište u Finskoj; ili
3. je odluka o isporuci programa donesena u Finskoj.”

7 Člankom 3. točkom 3. Zakona o audiovizualnim programima isporuka audiovizualnog programa definira se kao njegovo stavljanje na raspolaganje javnosti radi gledanja.

8 Člankom 3. točkom 5. tog zakona predviđa se da se kategorizacija sastoji od utvrđivanja, na temelju gledanja audiovizualnog programa, može li on imati štetan učinak na razvoj djeteta niže dobi u odnosu na postavljenu dobnu granicu.

9 Članak 5. prvi stavak navedenog zakona glasi:

„Osim ako je drukčije predviđeno u člancima 9. do 11., audiovizualni program može se isporučiti samo ako je kategoriziran u skladu s člankom 16. prvim stavkom i ako sadržava jasno vidljivu oznaku dobne granice i sadržaja ili mu je ona priložena ili, ako je riječ o audiovizualnom programu u smislu članka 16. trećeg stavka, ako sadržava jasno vidljivu oznaku dobne granice i sadržaja ili mu je ona priložena. Ako je riječ o audiovizualnom programu u smislu članka 16. drugog stavka, on se može isporučiti samo ako sadržava jasno vidljivu oznaku dobne granice od 18 godina ili mu je ona priložena.”

10 U skladu s člankom 6. petim stavkom Zakona o audiovizualnim programima:

„Isporučitelj audiovizualnih programa mora u kontekstu isporuke programa pružiti informacije o dobnim granicama i drugim mjerama kojima se promiče zaštita djeteta.”

11 Članak 9. tog zakona glasi kako slijedi:

„Audiovizualni program ne mora se kategorizirati ni označiti ako:

1. isključivo sadržava obrazovne ili kulturne materijale;
2. isključivo sadržava glazbu, sport ili prijenose sportskih i kulturnih događaja ili okupljanja ili drugih sličnih priredbi ili događaja;
3. mu se sadržaj isključivo odnosi na aktivnosti ‚uradi sam‘, održavanje fizičkog i duhovnog zdravlja, razgovore, igre, modu, vrtlarstvo, građevinu, kulinarstvo, dizajn, kvizove, nagradne igre ili slične teme koje su osmišljene za sve uzraste;
4. isključivo sadržava marketinške materijale za robu ili usluge;
5. isključivo sadržava materijale o ideološkim ili političkim aktivnostima;
6. isključivo sadržava vijesti;
7. je riječ o emisiji uživo.

Odstupajući od prvog stavka točke 4., audiovizualni program koji isključivo sadržava marketinške materijale za audiovizualne programe treba kategorizirati.”

12 Člankom 10. navedenog zakona određuje se:

„Audiovizualni program ne mora se kategorizirati i označiti ako:

1. je stavljen na raspolaganje putem internetske objave u smislu lakija sananvapauden käyttömisestä joukkoviestinnässä (460/2003) [(Zakon o ostvarivanju slobode izražavanja u medijima (460/2003))] te je izrađen ili stečen u okviru distribuiranja te objave;
2. je stavljen na raspolaganje u okviru usluge putem koje se isporučuju programi privatnih osoba i ako ga je izradila privatna osoba u rekreativne svrhe;
3. je isporučen i izrađen u okviru obrazovne ili neke druge kulturne djelatnosti;
4. je riječ o igri koja je stavljena na raspolaganje u okviru usluge putem koje se isporučuju igre i čiji isporučitelj poštuje kodeks ponašanja koji je izradio za tu uslugu i koji se nadzire u skladu s člankom 8.”

- 13 Člankom 11. prvim stavkom Zakona o audiovizualnim programima propisuje se:
„[KAVI] može na zahtjev odobriti isporuku audiovizualnih programa bez kategorizacije i označavanja na temelju ovog zakona tijekom posebnog događaja organiziranog za isporuku audiovizualnih programa.”
- 14 U skladu s člankom 15. navedenog zakona:
„Smatra se da je audiovizualni program štetan za razvoj djeteta ako može imati štetan učinak na njegov razvoj zbog nasilja koje sadržava ili svojeg seksualnog ili uznemirujućeg sadržaja ili na bilo koji drugi sličan način.
Kontekst i način na koji su događaji opisani u programu moraju se uzeti u obzir pri ocjeni štetnosti audiovizualnog programa.”
- 15 Članak 16. Zakona o audiovizualnim programima glasi kako slijedi:
„Ako je audiovizualni program štetan za razvoj djeteta u smislu članka 15., on se s obzirom na svoj sadržaj mora razvrstati u dobne kategorije od 7, 12, 16 ili 18 godina, a mora mu se dodijeliti simbol kojim se opisuje njegov sadržaj. Ako se program ne treba smatrati štetnim za razvoj djeteta, treba ga staviti u kategoriju za sve uzraste.
Ako je program izričito namijenjen isporučivanju isključivo osobama starijim od 18 godina, on se ne kategorizira. Takav se program može isporučiti samo ako sadržava jasno vidljivu oznaku dobne granice od 18 godina ili ako mu je ona priložena.
[KAVI] može odobriti dobnu granicu i simbol koji opisuje sadržaj programa koji su dodijeljeni na području Unije, u svrhu korištenja tog programa u Finskoj u skladu s ovim zakonom, a da navedeni program nije kategoriziran u Finskoj.”
- 16 U skladu s člankom 19. tog zakona KAVI je zadužen za nadzor poštovanja navedenog zakona.
- 17 Člankom 30. istog zakona predviđa se mogućnost podnošenja tužbe protiv odluke o kategorizaciji koju je donio KAVI.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 18 Booky.fi finski je poduzetnik koji putem svoje internetske trgovine stavlja u promet audiovizualne programe fiksirane na fizičkim medijima kao što su DVD-ovi i Blu-ray diskovi.
- 19 Tijekom nadzora provedenog 2018. KAVI je utvrdio da je Booky.fi nudio na prodaju audiovizualne zapise a da pritom nije naveo informacije o odobrenoj dobnoj granici i sadržaju audiovizualnog programa koje se zahtijevaju Zakonom o audiovizualnim programima.
- 20 Odlukom od 9. srpnja 2018. KAVI je, među ostalim, naložio Booky.fiju da među informacijama o zapisima programa koje stavlja u promet navede te oznake, a zatim je odlukom od 9. listopada 2018. odbio žalbu koju je Booky.fi podnio protiv te odluke.
- 21 Booky.fi je protiv odluke KAVI-ja podnio tužbu Helsingin hallinto-oikeusu (Upravni sud u Helsinkiju, Finska), koji ju je odbio presudom od 9. prosinca 2019. Taj je sud presudio da, s obzirom na to da se, u slučaju internetske trgovine, isporuka audiovizualnog programa javnosti u

smislu članka 5. prvog stavka Zakona o audiovizualnim programima provodi prilikom stavljanja u prodaju zapisa takvog programa ili omogućavanja da ga se na drugi način naruči, navedeni zapis mora sadržavati oznaku dobi predviđenu tim zakonom ili mu ona mora biti priložena.

- 22 U prilog žalbi koju je podnio protiv te presude pred Korkein hallinto-oikeusom (Vrhovni upravni sud, Finska), sudom koji je uputio zahtjev u ovom predmetu, Booky.fi ističe da zahtjev da se audiovizualne programe koje on stavlja u promet putem svoje internetske trgovine kategorizira i označi prema dobnim granicama primjenjivim u Finskoj, iako su već tako kategorizirani u drugoj državi članici te su na njih stavljene oznake o dobnoj granici u skladu s propisom u toj drugoj državi članici, predstavlja mjeru s istovrsnim učinkom kao količinsko ograničenje na uvoz u smislu članka 34. UFEU-a.
- 23 Booky.fi smatra da odredbe Zakona o audiovizualnim programima prekoračuju ono što je nužno za ostvarivanje cilja zaštite djeteta kada su audiovizualni programi namijenjeni isključivo isporuci punoljetnim kupcima. Usto, tvrdi da je obveza kategoriziranja svih audiovizualnih zapisa koji se nude putem internetske trgovine, u skladu s finskim propisom, protivna načelu proporcionalnosti i da bi za slobodno kretanje robe manje ograničavajuće bilo to da ta obveza postoji samo za zapise stvarno uvezene u Finsku. U tom pogledu Booky.fi navodi da audiovizualne zapise koje nudi putem svoje internetske trgovine naručuje od međunarodnih trgovaca na veliko isključivo na temelju narudžbi koje je zaprimio.
- 24 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, isporuka audiovizualnih programa putem internetske trgovine obuhvaćena je pojmom isporuke audiovizualnih programa, u smislu članka 5. prvog stavka Zakona o audiovizualnim programima, tako da se oznaka dobne granice koja odgovara kategorizaciji koja se temelji na tom zakonu mora nalaziti među informacijama o zapisu ako se on nudi na prodaju, i to neovisno o činjenici da je program koji se nalazi na tom zapisu inače kategoriziralo nadležno tijelo druge države članice.
- 25 Naime, stavljanje u promet audiovizualnih zapisa kojima su priložene oznake dobne granice koje odgovaraju kategorizaciji druge države članice ne omogućuje kupcu da bude obaviješten, u trenutku prodaje, o sadržaju audiovizualnog programa i o označavanju prema dobnim granicama koje su na snazi u Finskoj, što ne omogućuje postizanje razine zaštite djeteta iz Zakona o audiovizualnim programima.
- 26 Međutim, sud koji je uputio zahtjev dvoji o tome prekoračuje li, u okolnostima poput onih u sporu koji se pred njim vodi, obveza kategorizacije i označavanja programa na temelju dobi predviđena tim zakonom ono što je nužno za postizanje cilja zaštite djeteta koji se njime želi postići.
- 27 Konkretno, taj sud smatra da se okolnosti tog spora razlikuju od onih u predmetu u kojem je donesena presuda od 14. veljače 2008., *Dynamic Medien* (C-244/06, EU:C:2008:85) jer se u ovom slučaju ne može odstupiti od obveze o oznakama dobne granice predviđene Zakonom o audiovizualnim programima čak i ako je sigurno da je kupac audiovizualnog zapisa punoljetan.
- 28 Odredbe tog zakona također se razlikuju od njemačkog zakonodavstva o kojem je bila riječ u predmetu u kojem je donesena presuda od 14. veljače 2008., *Dynamic Medien* (C-244/06, EU:C:2008:85) jer se to zakonodavstvo primjenjuje i na prodavače audiovizualnih zapisa sa sjedištem na državnom području i na one sa sjedištem u drugim državama članicama, dok to nije slučaj sa Zakonom o audiovizualnim programima.

29 U tim je okolnostima Korkein hallinto-oikeus (Vrhovni upravni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Protivi li se članku 34. UFEU-a, uzimajući u obzir članak 36. UFEU-a, tumačenje članka 5. prvog stavka Zakona o audiovizualnim programima, kojim se zahtijeva kategoriziranje audiovizualnih zapisa u skladu sa Zakonom o audiovizualnim programima i pružanje informacija o dobnoj granici na temelju te kategorizacije predviđene navedenim zakonom u kontekstu podataka o proizvodu već u trenutku nuđenja audiovizualnih zapisa na prodaju u internetskoj trgovini iako su navedeni zapisi kategorizirani i označeni u drugoj državi članici, a još nisu ni isporučeni u Finsku?

Je li za ocjenu tog pitanja bitno to što Zakon o audiovizualnim programima ne sadržava odredbu o iznimkama od kategoriziranja i označavanja zbog utvrđene punoljetnosti kupca audiovizualnih zapisa kao i to da se prethodno opisani zahtjev u pogledu ponovnog kategoriziranja i označavanja u slučaju isporuke audiovizualnih zapisa putem internetske trgovine primjenjuje isključivo ako program isporučuju poduzetnici ili subjekti registrirani u Finskoj ili koji ondje imaju poslovni nastan ili ako ga isporučuje osoba koja je finski državljanin ili ima svoje uobičajeno boravište u Finskoj odnosno ako je odluka o isporuci programa donesena u Finskoj?

2. Ako proporcionalnost prethodno navedenog zahtjeva u pogledu ponovnog kategoriziranja i označavanja pretpostavlja da se od njega može odstupiti zbog utvrđene punoljetnosti kupca audiovizualnog zapisa, treba li u slučaju prodaje punoljetnim osobama, u fazi narudžbe i prodaje takvog zapisa, zahtijevati da je potpuno sigurno da je kupac punoljetan ili je dovoljno da prodavatelj audiovizualnog zapisa nastoji utvrditi punoljetnost kupca?

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

30 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članke 34. i 36. UFEU-a tumačiti na način da im se protivi propis države članice koji, s ciljem zaštite maloljetnika od audiovizualnih sadržaja koji mogu štetiti njihovoj dobrobiti i njihovom razvoju, zahtijeva da se u odnosu na audiovizualne programe fiksirane na fizičkom mediju i stavljene u promet putem internetskih trgovina prethodno provede postupak nadzora te postupak kategorizacije s obzirom na dobne granice i odgovarajući postupak označavanja u skladu s pravom te države članice, i kada je u odnosu na te programe već proveden postupak nadzora te analogni postupci kategorizacije i označavanja na temelju prava druge države članice.

31 Sud koji je uputio zahtjev usto traži od Suda da pojasni jesu li u okviru te ocjene relevantne, s jedne strane, činjenica da se nacionalnim propisom o kojem je riječ ne predviđa odstupanje od takvog zahtjeva ako se može utvrditi da je kupac zapisa iz tog propisa punoljetan i, s druge strane, činjenica da se navedeni propis primjenjuje samo na programe koje isporučuju poduzetnici ili subjekti registrirani ili s poslovnim nastanom u državi članici o kojoj je riječ ili fizička osoba koja je državljanin te države članice ili u njoj ima uobičajeno boravište ili ako je odluka o isporuci tih programa donesena u toj državi članici.

- 32 Uvodno, valja podsjetiti na to da je slobodno kretanje robe među državama članicama temeljno načelo UFEU-a koje svoj izražaj nalazi u zabrani iz članka 34. UFEU-a količinskih ograničenja uvoza među državama članicama i svih mjera s istovrsnim učinkom (presuda od 18. lipnja 2019., Austrija/Njemačka, C-591/17, EU:C:2019:504, t. 119. i navedena sudska praksa).
- 33 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, zabrana mjera s istovrsnim učinkom kao količinska ograničenja iz članka 34. UFEU-a odnosi se na sve mjere država članica koje mogu izravno ili neizravno, stvarno ili potencijalno ometati trgovinu unutar Unije (presuda od 18. lipnja 2019., Austrija/Njemačka, C-591/17, EU:C:2019:504, t. 120. i navedena sudska praksa).
- 34 Usto, mjera – iako nema za cilj ili posljedicu nepovoljnije postupanje s proizvodima iz drugih država članica – također ulazi u pojam „mjera s istovrsnim učinkom kao količinska ograničenja” u smislu članka 34. UFEU-a ako sprečava pristup tih proizvoda tržištu države članice (presuda od 18. lipnja 2019., Austrija/Njemačka, C-591/17, EU:C:2019:504, t. 121. i navedena sudska praksa).
- 35 U ovom slučaju mjera kao što je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku, na temelju koje audiovizualni programi moraju, u skladu s pravom države članice u kojoj se prodaju putem internetske trgovine, prethodno proći postupak nadzora te se moraju kategorizirati i označiti s obzirom na dobne granice utvrđene za zaštitu maloljetnika, čini uvoz audiovizualnih zapisa iz druge države članice više ograničavajućim i skupljim.
- 36 Stoga takva mjera može zapriječiti pristup audiovizualnih zapisa podrijetlom iz drugih država članica tržištu države članice o kojoj je riječ i ona stoga, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točkama 32. do 34. ove presude, predstavlja mjeru s istovrsnim učinkom kao količinska ograničenja u smislu članka 34. UFEU-a, koja je u načelu nespojiva s obvezama koje proizlaze iz tog članka (vidjeti u tom smislu presudu od 14. veljače 2008., Dynamic Medien, C-244/06, EU:C:2008:85, t. 34. i 35.).
- 37 Prema ustaljenoj sudskoj praksi proizlazi da se nacionalni propis koji čini mjeru s istovrsnim učinkom kao količinska ograničenja može, među ostalim, opravdati razlozima u općem interesu navedenima u članku 36. UFEU-a ili važnim zahtjevima od javnog interesa. I u jednom i u drugom slučaju nacionalna mjera mora biti prikladna za ostvarenje cilja kojem se teži i ne smije ići preko onoga što je nužno za njegovo postizanje (vidjeti u tom smislu osobito presudu od 12. studenoga 2015., Visnapuu, C-198/14, EU:C:2015:751, t. 110. i navedenu sudsku praksu).
- 38 U ovom slučaju iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je cilj mjere o kojoj je riječ u glavnom postupku, kao što je to navedeno u članku 1. Zakona o audiovizualnim programima, zaštititi maloljetnike od audiovizualnih programa čiji je sadržaj štetan za njihov razvoj.
- 39 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je zaštita djeteta zajamčena Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, čijim se člankom 24. stavkom 1. određuje da djeca imaju pravo na zaštitu i brigu koja je potrebna za njihovu dobrobit. Zaštita djeteta priznata je i u više međunarodnih pravnih instrumenata među kojima se osobito nalazi Konvencija o pravima djeteta, koju su ratificirale sve države članice i čijim se člankom 17. točkom (e) propisuje da države stranke te konvencije potiču razvoj odgovarajućih naputaka za zaštitu djeteta od obavijesti i materijala koji škode njegovu razvoju.

- 40 Točnije, što se tiče audiovizualnih programa, zakonodavac Unije istaknuo je u uvodnoj izjavi 59. Direktive 2010/13 potrebu zaštite maloljetnika od dostupnosti sadržaja koji bi im mogli biti štetni, pri čemu je podsjetio, u uvodnoj izjavi 104. te direktive, da je riječ o cilju od općeg interesa koji zaslužuje visoku razinu zaštite.
- 41 Stoga je zaštita maloljetnika od audiovizualnih programa čiji sadržaj može naštetiti njihovu dobrobiti i njihovu razvoju važan zahtjev od javnog interesa koji načelno može opravdati ograničenje slobodnog kretanja robe (vidjeti u tom smislu presude od 14. veljače 2008., *Dynamic Medien*, C-244/06, EU:C:2008:85, t. 42. i navedenu sudsku praksu i od 19. studenoga 2020., *ZW*, C-454/19, EU:C:2020:947, t. 40.).
- 42 Kao što to proizlazi iz točke 37. ove presude, valja još ocijeniti je li propis o kojem je riječ u glavnom postupku prikladan za jamčenje ostvarenja tog legitimnog cilja i prekoračuje li ono što je nužno za njegovo postizanje.
- 43 U tom je pogledu naposljetku na sudu koji je uputio zahtjev, koji je jedini nadležan za ocjenu činjenica spora u glavnom postupku i za tumačenje nacionalnog zakonodavstva, da utvrdi odgovara li i u kojoj mjeri taj propis tim zahtjevima (presuda od 7. rujna 2022., *Cilevičs i dr.*, C-391/20, EU:C:2022:638, t. 72. i navedena sudska praksa). U tu je svrhu on dužan – na temelju preciznih statističkih podataka ili na drugi način – objektivno razmotriti može li se na temelju dokaza koje su podnijela tijela države članice o kojoj je riječ razumno zaključiti da su odabrana sredstva prikladna za ostvarenje predviđenih ciljeva kao i mogu li se ti ciljevi ostvariti mjerama koje su manje ograničavajuće za slobodno kretanje robe (vidjeti, u tom smislu, presudu od 19. listopada 2016., *Deutsche Parkinson Vereinigung*, C-148/15, EU:C:2016:776, t. 36. i navedenu sudsku praksu).
- 44 Međutim, Sud, koji tom sudu treba dati koristan odgovor, ovlašten je dati mu upute na temelju spisa glavnog postupka kao i pisanih očitovanja koja su mu podnesena, tako da omogućiti navedenom sudu donošenje odluke (vidjeti u tom smislu presudu od 7. rujna 2022., *Cilevičs i dr.*, C-391/20, EU:C:2022:638, t. 73. i navedenu sudsku praksu).
- 45 Što se tiče, kao prvo, prikladnosti nacionalnog propisa o kojem je riječ u glavnom postupku za postizanje navedenih ciljeva, valja istaknuti da je zahtjev da se audiovizualni programi koji se stavljaju u promet u pojedinoj državi članici prethodno kategoriziraju i/ili da se na njih stavi oznaka minimalne dobi koja je preporučena za njihovo gledanje, s obzirom na to da potrošačima omogućuje da budu informirani o prirodi sadržaja tih programa i da, prema tome, odrede koji su od navedenih programa prilagođeni dobi djece za koju su odgovorni, prikladan za zaštitu maloljetnih osoba od programa čiji sadržaj može naštetiti njihovoj dobrobiti i njihovu razvoju (vidjeti u tom smislu presudu od 14. veljače 2008., *Dynamic Medien*, C-244/06, EU:C:2008:85, t. 47.).
- 46 Međutim, može se smatrati da propis kojim se predviđa takva mjera može zajamčiti taj cilj samo ako doista osigurava njegovo ostvarenje, i to na dosljedan i sustavan način (vidjeti u tom smislu presudu od 4. srpnja 2019., *Komisija/Njemačka*, C-377/17, EU:C:2019:562, t. 89. i navedenu sudsku praksu).
- 47 U tom pogledu valja istaknuti, s jedne strane, da propis o kojem je riječ u glavnom postupku predviđa niz odstupanja od obveze kategorizacije i označavanja audiovizualnih programa u Finskoj.

- 48 Kao što to proizlazi iz zahtjeva za prethodnu odluku, ta se odstupanja, predviđena člancima 9. i 10. Zakona o audiovizualnim programima, temelje na sadržaju programa o kojem je riječ ili kontekstu u kojem se on isporučuje. Osim toga, na temelju članka 11. tog zakona, odstupanje se pod određenim uvjetima može odobriti na zahtjev.
- 49 Međutim, takva odstupanja, s obzirom na to da su strogo definirana i/ili se odnose na audiovizualne programe čiji sadržaj *a priori* ne može naštetiti razvoju maloljetnika, imaju ograničen doseg. Stoga, pod uvjetom da to provjeri sud koji je uputio zahtjev, ne proizlazi da ona mogu predstavljati prepreku ostvarenju cilja navedenog zakona.
- 50 S druge strane, iz članka 2. Zakona o audiovizualnim programima proizlazi da je audiovizualni zapis uređen tim zakonom samo ako program u Finskoj u promet stavljaju poduzetnici ili subjekti registrirani u toj državi članici ili koji ondje imaju poslovni nastan ili ako ga isporučuje osoba koja je finski državljanin ili ima svoje uobičajeno boravište u Finskoj odnosno ako je odluka o stavljanju u promet tog zapisa donesena u Finskoj.
- 51 Proizlazi da takva odredba, s obzirom na to da ima za posljedicu isključenje iz područja primjene Zakona o audiovizualnim programima dijela zapisa koji se mogu staviti u promet u Finskoj iz druge države članice, omogućujući na taj način da se u Finskoj stavljaju u promet zapisi programa bez označavanja u pogledu minimalne dobi potrebne za njihovo gledanje, može ograničiti učinkovitost propisa o kojem je riječ u glavnom postupku, na štetu ostvarenja cilja zaštite maloljetnika.
- 52 Finska vlada u svojim pisanim očitovanjima navela je da u Finskoj nije moguće uvesti pravni sustav na temelju kojeg bi se mogla utvrditi obveza kategorizacije, predviđena Zakonom o audiovizualnim programima, za audiovizualne zapise koji se prodaju na daljinu iz druge države članice. U svakom slučaju smatra da je u praksi nemoguće učinkovito nadzirati poštovanje takve obveze.
- 53 Osim toga, prema mišljenju te vlade, većina finških potrošača kupuje putem internetskih trgovina sa sjedištem u Finskoj, tako da ostvarenje cilja Zakona o audiovizualnim programima nije bitno ugroženo činjenicom da se njegove odredbe ne odnose na sve inozemne isporučitelje audiovizualnih zapisa.
- 54 Kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 43. ove presude, na sudu koji je uputio zahtjev je da na temelju, među ostalim, elemenata koje su dostavila tijela države članice o kojoj je riječ razmotri objektivno odražava li, osobito s obzirom na područje primjene propisa o kojem je riječ u glavnom postupku, obveza kategorizacije i označavanja audiovizualnih zapisa koji se stavljaju u promet u Finskoj istinski nastojanje da se postigne cilj koji se sastoji u zaštiti maloljetnih osoba od onih zapisa čiji sadržaj može naštetiti njihovoj dobrobiti i njihovom razvoju.
- 55 U tu svrhu valja osobito uzeti u obzir *ratio legis* na kojem se temelji ograničenje područja primjene propisa o kojem je riječ u glavnom postupku i posljedice koje to ograničenje konkretno ima na ostvarenje zadanog cilja.
- 56 Kao drugo, što se tiče ocjene nužnosti mjere o kojoj je riječ u glavnom postupku, valja naglasiti da je, u nedostatku usklađivanja na razini Unije pravila primjenjivih na kategorizaciju i označavanje audiovizualnih programa, na državama članicama da odrede razinu na kojoj žele osigurati zaštitu maloljetnih osoba od audiovizualnih sadržaja koji mogu naštetiti njihovoj dobrobiti i njihovom razvoju.

- 57 Stoga mjere koje država članica donese kako bi zaštitila maloljetnike od takvih sadržaja ne odgovaraju nužno poimanju koji sve države članice dijele u pogledu razine i načina te zaštite. Budući da se to poimanje može razlikovati među državama članicama, osobito s obzirom na moralna ili kulturna razmatranja, valja im priznati određenu marginu prosudbe (vidjeti u tom smislu presudu od 19. studenoga 2020., ZW, C-454/19, EU:C:2020:947, t. 42. i navedenu sudsku praksu).
- 58 Prema tome, okolnost da se država članica odlučila za pravila za zaštitu maloljetnika od sadržaja koji mogu štetiti njihovoj dobrobiti i njihovu razvoju različita od onih koje je donijela druga država članica ne može sama po sebi utjecati na ocjenu proporcionalnosti nacionalnih odredbi donesenih u tom području, s obzirom na to da se one moraju ocjenjivati samo s obzirom na cilj koji se njima želi postići i razinu zaštite koju država članica o kojoj je riječ želi osigurati (vidjeti u tom smislu presudu od 14. veljače 2008., Dynamic Medien, C-244/06, EU:C:2008:85, t. 49. i navedenu sudsku praksu).
- 59 Iz toga slijedi, među ostalim, da država članica može legitimno smatrati da se potrošači koji se nalaze na njezinu državnom području moraju moći osloniti na oznake o dobnoj granici i sadržaju koje odražavaju moralna i kulturna poimanja koja prevladavaju u toj državi članici kako bi mogli donijeti informiranu odluku o tome je li određeni audiovizualni program prilagođen dobi maloljetnih osoba za koje su odgovorni.
- 60 Slijedom toga, od države članice se ne može zahtijevati da se odrekne obveze da se audiovizualni programi stavljeni u promet putem internetske trgovine prethodno u toj državi članici kategoriziraju i označe s obzirom na dobne granice za zaštitu maloljetnika jer je u odnosu na takav program već provedena kategorizacija i označavanje u drugoj državi članici u tu svrhu.
- 61 Isto tako, država članica ne može biti dužna predvidjeti odstupanje od obveze kategorizacije i označavanja audiovizualnih programa s obzirom na dobne granice u slučaju da se može utvrditi da je stjecatelj zapisa punoljetna osoba. Naime, u slučaju da se kategoriziranje i označavanje audiovizualnih programa s obzirom na dobne granice obavljaju prije otpreme medija na kojem su fiksirani, ali tek nakon kupnje tog medija, potrošači ne bi mogli sa sigurnošću utvrditi je li program prilagođen dobi maloljetnih osoba za koje su odgovorni ili koje bi mogli imati pristup tom zapisu. Stoga postoji veći rizik da maloljetnik ima pristup programu koji nije prilagođen njegovoj dobi. S obzirom na ta razmatranja, od države članice se ne može zahtijevati da obvezu kategorizacije i označavanja predvidi samo za programe čiji se zapisi stvarno isporučuju u tu državu članicu.
- 62 Usto, valja istaknuti da se čini da ugrožavanje slobodnog kretanja audiovizualnih programa mjerom poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku ne prekoračuje ono što je nužno za postizanje cilja koji se želi postići tom mjerom, što je ipak na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.
- 63 U tom pogledu valja osobito istaknuti da je, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, finski zakonodavac ograničio područje primjene sporne mjere člankom 2. prvim stavkom Zakona o audiovizualnim programima te je predvidio niz odstupanja od obveze kategorizacije i označavanja audiovizualnih programa u člancima 9. do 11. tog zakona.
- 64 Osim toga, nijedan element iz spisa kojim Sud raspolaže ne upućuje na zaključak da postupak kategorizacije koji se primjenjuje na temelju tog zakona nije lako dostupan, da se ne bi mogao provesti u razumnom roku niti da se, ako dovodi do odbijanja, protiv odluke koja je u tom

pogledu donesena ne može podnijeti pravno sredstvo. Ipak je na sudu koji je uputio zahtjev da to provjeri (vidjeti u tom smislu presudu od 14. veljače 2008., *Dynamic Medien*, C-244/06, EU:C:2008:85, t. 50. i 51.)

65 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo prethodno pitanje valja odgovoriti na sljedeći način:

- članke 34. i 36. UFEU-a treba tumačiti na način da im se ne protivi propis države članice koji, s ciljem zaštite maloljetnika od audiovizualnih sadržaja koji mogu štetiti njihovoj dobrobiti i njihovom razvoju, zahtijeva da se u odnosu na audiovizualne programe fiksirane na fizičkim medijima i stavljene u promet putem internetskih trgovina prethodno provede postupak nadzora te postupak kategorizacije s obzirom na dobne granice i odgovarajući postupak označavanja u skladu s pravom te države članice, i kada je u odnosu na te programe već proveden postupak nadzora te analogni postupci kategorizacije i označavanja na temelju prava druge države članice, pod uvjetom da je taj propis prikladan za jamčenje ostvarenja tog cilja i da ne prekoračuje ono što je nužno da bi ga se postiglo;
- u tom pogledu, okolnost da je dio zapisa koji se mogu staviti u promet u državi članici o kojoj je riječ iz druge države članice isključen iz područja primjene navedenog propisa nije od odlučujuće važnosti, pod uvjetom da takvo ograničenje ne ugrožava ostvarenje zadanog cilja. Nije odlučujuća ni činjenica da se nacionalnim propisom o kojem je riječ ne predviđa odstupanje od tog zahtjeva ako se može utvrditi da je kupac zapisa iz tog propisa punoljetan.

Drugo pitanje

66 Uzimajući u obzir odgovor na prvo prethodno pitanje, na drugo pitanje nije potrebno odgovoriti.

Troškovi

67 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (deseto vijeće) odlučuje:

Članke 34. i 36. UFEU-a treba tumačiti na način da im se ne protivi propis države članice koji, s ciljem zaštite maloljetnika od audiovizualnih sadržaja koji mogu štetiti njihovoj dobrobiti i njihovom razvoju, zahtijeva da se u odnosu na audiovizualne programe fiksirane na fizičkim medijima i stavljene u promet putem internetskih trgovina prethodno provede postupak nadzora te postupak kategorizacije s obzirom na dobne granice i odgovarajući postupak označavanja u skladu s pravom te države članice, i kada je u odnosu na te programe već proveden postupak nadzora te analogni postupci kategorizacije i označavanja na temelju prava druge države članice, pod uvjetom da je taj propis prikladan za jamčenje ostvarenja tog cilja i da ne prekoračuje ono što je nužno da bi ga se postiglo.

U tom pogledu, okolnost da je dio zapisa koji se mogu staviti u promet u državi članici o kojoj je riječ iz druge države članice isključen iz područja primjene navedenog propisa nije od odlučujuće važnosti, pod uvjetom da takvo ograničenje ne ugrožava ostvarenje zadanog

cilja. Nije odlučujuća ni činjenica da se nacionalnim propisom o kojem je riječ ne predviđa odstupanje od tog zahtjeva ako se može utvrditi da je kupac zapisa iz tog propisa punoljetan.

Potpisi